אַחֵר: שֶׁהָיָה זִיו אִיקוֹנִין שֶׁלּוֹ דּוֹמֶה לוֹ. **פַּסִּים** • (שבת י) לְשׁוֹן כְּלֵי מִילַת, כְּמוֹ: "כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת", וּכְמוֹ "כְּתֹנֶת הַפַּסִּים" דְּתָמָר וְאַמְנוֹן. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה: עַל שֵׁם צָרוֹתָיו: שֶׁנִּמְכַּר לְפוֹטִיפָר וּלְסוֹחֲרִים וּלְיִשְׁמְעֵאלִים וּלְמִדְיָנִים. **אבן עזרא**

(ד) וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי־אֹתוֹ אָהֵב אֲבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם:

ד וַחֲזוֹ אֲחוֹהִי אֲרֵי יָתֵהּ רְחֵם אֲבוּהוֹן מִכָּל אֲחוֹהִי וּסְנוֹ יָתֵהּ וְלָא צָבָן לְמַלָּא עִמֵּהּ לִשְׁלָם:

רש"י ◄ **וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם** • מִתּוֹךְ גְּנוּתָם לָמַדְנוּ שִׂבְחָם, שֶׁלֹּא דִּבְּרוּ אַחַת בַּפֶּה וְאַחַת בַּלֵּב. **דַּבְּרוֹ** • לְדַבֵּר עִמּוֹ. **אבן עזרא**

(ה) וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ:

ה וַחֲלַם יוֹסֵף חֶלְמָא וְחַוִּי לַאֲחוֹהִי וְאוֹסִיפוּ עוֹד סְנוֹ יָתֵהּ:

~ **נקודות משיחות קודש** ~ (על־פי שיחות מוצאי זאת חנוכה תשמ"א – מתוך 'לקראת שבת')

חֲלוֹמוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם . . וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר (לז, ה־ט)

בְּפִתְרוֹן חֲלוֹמוֹת פַּרְעֹה, אָמַר יוֹסֵף "וְעַל הִשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם אֶל פַּרְעֹה פַּעֲמָיִם, כִּי נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם הָאֱלֹקִים וּמְמַהֵר הָאֱלֹקִים לַעֲשׂוֹתוֹ". וְהִקְשָׁה בְּחֶזְקוּנִי, "וַהֲלֹא חֲלוֹמוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף עַצְמוֹ נִשְׁנוּ, וְלֹא נִתְקַיְּמוּ עַד לְאַחַר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה"? וְכֵן הִקְשׁוּ גַּם בְּרִיבָ"א וּבְרַשְׁבַּ"ם. וְתֵרְצוּ בְּאוֹפַנִּים שׁוֹנִים.

וְיֵשׁ לְבָאֵר בְּפַשְׁטוּת:

שְׁנֵי חֲלוֹמוֹתָיו שֶׁל פַּרְעֹה הֻרְאוּ עַל אוֹתוֹ מְאֹרָע, וּמִמֵּילָא זֶה שֶׁנִּשְׁנָה הַחֲלוֹם פַּעֲמַיִם, הֲוֵי סִימָן שֶׁהַמְּאֹרָע יִתְקַיֵּם בִּמְהֵירוּת. מַה־שֶּׁאֵין־כֵּן חֲלוֹמוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף, רָמְזוּ לִשְׁנֵי מְאֹרָעוֹת שׁוֹנִים. הַחֲלוֹם הָרִאשׁוֹן בּוֹ הִשְׁתַּחֲווּ רַק אֲלוּמוֹתֵיהֶם שֶׁל אֶחָיו לַאֲלוּמַת יוֹסֵף, רָמַז לִזְמַן בּוֹ הַשִּׁבְטִים בִּלְבַד הִשְׁתַּחֲווּ אֶל יוֹסֵף, לִפְנֵי שֶׁהִגִּיעוּ יַעֲקֹב וּבְנֵי בֵּיתוֹ לְמִצְרַיִם. וְהַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי בּוֹ גַּם הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ (נוֹסָף לִי"א הַכּוֹכָבִים) הִשְׁתַּחֲווּ לְיוֹסֵף, רָמַז לַזְּמַן שֶׁגַּם יַעֲקֹב וּבִלְהָה הִשְׁתַּחֲווּ לְיוֹסֵף.

וְעַל־פִּי־זֶה נִמְצָא שֶׁהַחֲלוֹם לֹא נִשְׁנָה פַּעֲמַיִם, אֶלָּא הָיוּ שְׁנֵי חֲלוֹמוֹת שׁוֹנִים, וְאֵין כָּאן סִימָן שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בִּמְהֵירוּת.

(ו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי:

ו וַאֲמַר לְהוֹן שְׁמָעוּ כְעַן חֶלְמָא הָדֵין דִּי חֲלֵמִית:

(ז) וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם־נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי:

ז וְהָא אֲנַחְנָא מְאַסְּרִין אֶסָּרָן בְּגוֹ חַקְלָא וְהָא קָמַת אֶסְרְתִּי וְאַף אִזְדְּקָפַת וְהָא מִסְתַּחְרָן אֶסָּרָתְכוֹן וְסָגְדָן לֶאֱסָרָתִי:

רש"י ◄ **מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים** • כְּתַרְגּוּמוֹ: 'מְאַסְּרִין אֶסָּרָן' עֲמָרִין, וְכֵן: (תהלים קכו) "נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו", וְכָמוֹהוּ בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה: 'וְהָאֲלֻמּוֹת נוֹטֵל וּמַכְרִיז'. **קָמָה אֲלֻמָּתִי** • נִזְקְפָה. **וְגַם־נִצָּבָה** • לַעֲמֹד עַל עָמְדָהּ בִּזְקִיפָה. **אבן עזרא**

(ח) וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו וְעַל־דְּבָרָיו:

ח וַאֲמַרוּ לֵהּ אֲחוֹהִי הֲמַלְכוֹ אַתְּ מְדַמֵּי לְמִמְלַךְ עָלָנָא אוֹ שׁוּלְטָן אַתְּ סְבִיר לְמִשְׁלַט בָּנָא וְאוֹסִיפוּ עוֹד סְנוֹ יָתֵהּ עַל חֶלְמוֹהִי וְעַל פִּתְגָּמוֹהִי:

רש"י ◄ **וְעַל־דְּבָרָיו** • עַל דִּבָּתָם רָעָה שֶׁהָיָה מֵבִיא לַאֲבִיהֶם. **אבן עזרא**

אבן עזרא על התורה

מִן הַחַי, דָּרֹשׁ הוּא, כִּי הַכָּתוּב לֹא הִזְכִּיר מֵאֶחָיו חוּץ מִבְּנֵי הַשִּׁפָּחוֹת:

ג **כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא.** כְּמַשְׁמָעוֹ, כִּי הוֹלִידוֹ וְהוּא בֶּן תִּשְׁעִים וְאַחַת שָׁנָה. גַּם כֵּן אֶחָיו בִּנְיָמִין קָרָאוֹ וְיֶלֶד זְקוּנִים, וְאַחַר אֵלֶּה שְׁנֵיהֶם, לֹא נוֹלַד לוֹ: **פַּסִּים** כְּתֹנֶת מְרֻקָּמֶת. פַּסִּים כְּמוֹ פַּס, ידא בְּלָשׁוֹן אֲרָמִית:

ד **דַּבְּרוֹ.** כְּמוֹ דַּבֵּר לוֹ: **לְשָׁלוֹם.** אֲפִילוּ לְשָׁלוֹם:

ז **מְאַלְּמִים.** מְגֻזָּרֹת אֲלַמִּים. וְנִמְצָא בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה, נוֹשֵׂא אֲלֻמּוֹתָיו: **תְּסֻבֶּינָה.** מִפְּעָלֵי הַכֶּפֶל. וְדַגְשׁוּת הַבֵּי"ת, לְבַלַּע הַבֵּי"ת:

ח **הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ** אוֹ **מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל.** אֲנַחְנוּ נִשְׁמְךָ מֶלֶךְ, אוֹ אַתָּה תִּמְשֹׁל בָּנוּ בְּחָזְקָה: